

БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНА МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

А. С. Цеслів

Національний технічний університет України «КПІ»

У сучасних умовах особливого значення для підприємств набуває їхня конкурентоздатність і можливість забезпечення сталого зростання. Це неможливо без своєчасної діагностики, за допомогою якої підприємство може коректувати стратегію свого розвитку чи застосовувати інші міри. Тому питання пошуку нових методів діагностики і прогнозування стану підприємства є сьогодні досить актуальним.

Проблему використання системної оцінки стану підприємств і вдосконалення методів аналізу та діагностики в процесі управління піднімають в своїх роботах ряд вітчизняних та зарубіжних науковців, а саме: Р. Каплан, Д. Нортон [4], О. Кузьмін, О. Мельник, І. Бланк, В. Герасимчук, Ю. Андріанов [5]. Також агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій було розроблено методику інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств, але автори пропонують лише узагальнену систему показників, що має універсальний характер і не враховує унікальність галузі. Таким чином, огляд наукової літератури за даним напрямком демонструє незначну степінь розкриття проблеми формування системи стратегічних показників з врахуванням особливостей галузі, що можуть бути використані для оцінки результативності інтеграції.

Для об'єктивного результату необхідно скласти перелік показників, що є найбільш інформативними для аналізу стану машинобудівної компанії на даний момент і можуть бути використані для оцінки її перспектив у майбутньому і звести їх до єдиного критерію, який можна аналізувати у динаміці. Для вирішення поставленої задачі доречним є використання системного підходу. Ідея використання якого полягає у представленні компанії як системи, що складається з окремих компонентів і зміна одного з них спричинює відповідні зміни в інших елементах і в системі в цілому.

Важливими показниками при оцінці економічного ефекту від об'єднання компаній є: майновий стан, рентабельність, ліквідність, економічне зростання, фінансова стійкість, ділова активність.

Отже, для оцінки стану компанії використаємо наступний алгоритм:

1. Визначити кількість експертів, що будуть брати участь в оцінюванні найважливіших коефіцієнтів за формулою:

$$N_{min} = \left(\frac{3}{b} + 5\right) \cdot 0,5$$

де N_{min} - мінімальна кількість експертів;

b - помилка результатів експертизи ($0 < b < 1$) [1, 2].

2. За допомогою метода експертних оцінок відібрати коефіцієнти, що є найбільш значимими для оцінки ефекту від злиття компаній і оцінити їх вагомість.

3. Результати такої оцінки потрібно обробити не лише кількісно, але й якісно, оскільки вони можуть не збігатися. Тому необхідно визначити степінь узгодженості думок експертів, наприклад, за допомогою коефіцієнта конкордації :

$$W = \frac{12 \cdot S}{n^2(m^3 - m)}; S = \sum_{i=1}^m \left(\sum_{j=1}^n a_{ij} - \frac{1}{2}n(m+1) \right)^2$$

де

W – коефіцієнт конкордації;

S – сума квадратів відхилення всіх оцінок рангів кожного коефіцієнта від середнього значення;

n – число експертів;

m – число коефіцієнтів, що підлягають оцінці.

Коефіцієнт конкордації змінюється у діапазоні $0 < W < 1$, при чому нуль відповідає повній неузгодженості думок експертів, а одиниця повному співпадінню. Узгодженість є достатньою при значенні $W \geq 0,5$ [3].

4. Розрахувати коефіцієнти, що на думку експертів є найбільш важливими. Отриманий результат подати у вигляді матриці (a_{ij}) , де в рядку знаходяться коефіцієнти a_i , $i = \overline{1, n}$ (n - кількість показників), а значення стовпців відображає їх конкретне значення.

5. Знайти скоректовані показники (порівнюючи значення за найбільш успішний період діяльності компанії або еталонне значення для галузі), що знаходяться у межах від нуля до одиниці і розраховуються по формулі:

$$b_{ij} = \frac{a_{ij}}{\max a_{ij}}$$

6. Розрахувати вагу коефіцієнтів за формулою:

$$w_{ij} = \frac{x_{ij}}{\sum_{i=1}^m x_{ij}} \quad i = \overline{1, m}, \quad j = \overline{1, n}$$

де

w_{ij} – оцінка фактора i , дана j -тим експертом;

n – число експертів;

m – число коефіцієнтів, що підлягають оцінці.

7. Складові інтегрального показника E знаходимо як середньозважену, а сукупний показник як середнє арифметичне значення показників.

$$E = \sum_{i=1}^n w_i \cdot E_i$$

w_i - вага i -го показника;

n – кількість показників.

Інтегральний показник можна використовувати в розрахунках вартості підприємства, оцінці конкурентноздатності компанії та її привабливості для зарубіжних інвесторів, а також для прогнозування зміни економічних результатів при зміні умов економічної системи галузі.

Список використаної літератури:

1. Лукичева Л.И., Егорычев Д.Н. Управленческие решения - М.: Омега-Л, 2009. – 383 с.
2. Глущенко В.В., Глущенко И.И. Исследование систем управления – М.: 2004. – 416 с.
3. Б.Є. Грабовецкий Основи економічного прогнозування - Вінниця: ВФ ТАНГ, 2000. – Режим доступу: <http://pulib.if.ua/part/9816>.
4. Д. Нортон, Р. Каплан. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию. – Олимп-Бизнес, 2010. – 320 с.
5. Н.Я. Петришин Система стратегічних показників діяльності машинобудівних підприємств / Регіональна економіка. – №4. – 2008. – С. 173-184.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РИЗИКІВ ПРИ РОЗРОБЦІ МАРКЕТЕНГОВОЇ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

О. Ю.Касянюк

Київський національний університет технологій та дизайну

З боку маркетингової конкурентної стратегії, найпростішим та найактуальнішим підходом до оцінки ризику є інтерпретація ризику як ймовірності прояву небезпечного фактору, небажаної ситуації при безпосередньому впровадженні розробленої маркетингової конкурентної стратегії. При цьому кількісне значення ризику зумовлюється у відповідності з